

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕРЕКЛАД ЯК ФОРМА МІЖКУЛЬТУРНИХ ВЗАЄМИН

Освітня програма «Філологія»
Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти — доктор
філософії

Спеціальність 035 Філологія
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Переклад як форма міжкультурних взаємин
Викладач (-і)	Білас Андрій Андрійович
Контактний телефон викладача	0957040089
E-mail викладача	andriy.bilas@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Вівторок, о 15.00 год., ауд. 821 або на платформі zoom за лінком: https://zoom.us/j/2723886639?pwd=RLprQ0xiclFvcnZabUlBd3doWmh2dz09
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Предметом вивчення навчальної дисципліни є система сучасних прагматичних знань про переклад як форму міжкультурних взаємин та вид комунікативної діяльності у різних її типах, а також основні аспекти міжкультурної компетентності перекладача. Зміст: Основні аспекти та функції перекладу як міжкультурної комунікації. Стратегії і тактики відтворення реалій мовнокультурного характеру. Проблема перекладності і адекватності тексту. Лексичний аспект перекладу культурно забарвлених одиниць. Міжкультурний вимір перекладу ідіоматичних виразів. Стилістичний аспект перекладу. Відтворення лексико-стилістичних засобів та прийомів увиразнення змісту. Особливості відтворення контекстуального навантаження іншомовних одиниць. Проблеми перекладу власних назв у міжкультурному просторі. Міжкультурний аспект операційного інструментарію перекладача. Роль перекладача в міжкультурних взаєминах. Нестандартне мовлення як компонент сучасного міжкультурного дискурсу та проблеми його перекладу.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета: Формування загальних та фахових компетентностей для виконання професійних завдань та обов'язків освітнього, міжкультурного, науково-дослідницького та інноваційного характеру в галузі перекладознавства: систематизації знань про специфіку культурних моделей поведінки, мову, в якій віддзеркалюються ключові особливості людської особистості та всієї національно-культурної спільноти; формування міжкультурної компетентності, необхідних знань про різні народи та культури з метою уникнення міжетнічних і міжкультурних конфліктів та встановлення комфортних умов спілкування під час виконання фахових завдань. Цілі: підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні задачі і проблеми, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог, у діяльності, пов'язаній з аналізом, творенням (зокрема перекладом) і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів, організацією успішної комунікації різними мовами: розширення знань аспірантів із загального до професійного рівня зі сучасним станом дослідження проблем перекладознавства та з основними етапами розвитку теорій перекладу; розвиток навичок практичного підходу до методичних та теоретичних положень робіт закордонних та вітчизняних перекладознавців; розвиток у студентів здатності робити самостійні висновки зі спостережень за процесом перекладу; ознайомлення з основними жанровими особливостями перекладу, а також розвиток навичок філологічного аналізу перекладів у зіставленні з першотворами; ознайомлення студентів із об'єктивними та суб'єктивними чинниками перекладу, із актуальними проблемами перекладу;	

формування практичних вмінь, які вони зможуть застосувати в професійній діяльності перекладача у франко-українському міжмовному просторі.

4. Програмні компетентності

Інтегральна компетентність. Здатність ідентифікувати та розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності й пропонувати наукові та прикладні підходи до їх вирішення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних перекладознавчих джерел.

ЗК 3. Здатність планувати і здійснювати комплексні перекладознавчі дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 5. усвідомлення необхідності та дотримання норм наукової етики у перекладознавчих дослідженнях

ЗК 7. Здатність до участі в роботі вітчизняних та міжнародних дослідницьких науково-практичних проєктів в галузі перекладу

ЗК 10. Здатність розв'язувати конкретні проблеми і завдання у галузі перекладознавства на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів

Фахові компетентності:

ФК3. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і методологій, класичних і новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.

ФК4. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.

ФК 6. Здатність планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі філології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів.

ФК 7. Здатність до лінгвокреативної та літературно-критичної діяльності в науково-інноваційній сфері.

5. Програмні результати навчання

ПРН 2. Знати основні класичні та новітні філологічні теорії та концепції, фундаментальні праці з обраного наукового напрямку, термінологію, історію розвитку та сучасний стан наукових досліджень, вміти ідентифікувати теоретичні й практичні проблеми з філології, розуміти актуальність теоретичних і практичних проблем в галузі дослідження.

ПРН 3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН 4. Обирати адекватну до предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

ПРН 8. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності.

ПРН 10. Презентувати результати власних оригінальних наукових досліджень державною та іноземною мовами в усній та писемній формі: продукувати і грамотно оформлювати різножанрові наукові тексти відповідно до сучасних вимог (стаття, есе, презентація, виступ на конференції, публічна науково-популярна чи наукова лекція тощо) у галузі перекладознавства.

6. Організація навчання				
Обсяг навчальної дисципліни				
Вид заняття			Загальна кількість годин	
лекції			20 год.	
семінари			10 год.	
самостійна робота			60 год.	
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс(рік навчання)	Обов'язковий / вибірковий	
4-й	035 Філологія	2-й	вибірковий	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		Кількість год.		
		Лекція	Семінар	сам. роб.
Тема 1. Переклад як форма міжкультурних взаємин, предмет дослідження. Становлення і історія теорії перекладу		2		4
Тема 2 . Міждисциплінарне підґрунтя сучасних теорій перекладу і міжкультурна комунікація.		2		4
Тема 3. Чинники лінгвокультурного бар'єру у перекладі.		2		4
Тема 4. Основні аспекти та функції перекладу як міжкультурної комунікації.		2		4
Тема 5. Міжкультурна компетентність перекладача.		2		4
Тема 6. Стратегії і тактики відтворення реалій мовнокультурного характеру.		2		4
Тема 7. Проблема перекладності і адекватності тексту.		2		4
Тема 8. Лексичний аспект перекладу культурно забарвлених одиниць.		2		4
Тема 9. Міжкультурний вимір перекладу ідіоматичних виразів.		2		4
Тема 10. Стилiстичний аспект перекладу. Відтворення лексико-стилiстичних засобiв та прийомiв увиразнення змiсту		2		4
Тема 11. Особливості відтворення контекстуального навантаження іншомовних одиниць .			2	4
Тема 12. Проблеми перекладу власних назв у міжкультурному просторі.			2	4
Тема 13. Міжкультурний аспект операційного інструментарію перекладача.			2	4
Тема 14. Роль перекладача в міжкультурних взаєминах.			2	4
Тема 15. Нестандартне мовлення як компонент сучасного міжкультурного дискурсу та проблеми його перекладу.			2	4
Всього		20	10	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. По закінченні курсу студенти отримують залік на підставі оцінок, отриманих за виступи на семінарських заняттях та конференціях. Система контролю знань студентів здійснюється через: поточний контроль – (1) усне опитування на практичних заняттях, (2) тестові завдання, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з курсу та практичних навичок володіння студентами основ перекладу як форми міжкультурних взаємин; підсумковий контроль – підсумковий			

	контрольна робота: тестові завдання, які охоплюють матеріал курсу. Тестові завдання: 5/10 завдань формату «множинний вибір», виконання яких передбачає вибір правильного варіанту відповіді на питання теми, що розглядається на практичному занятті. Правильний варіант відповіді оцінюється в 1 бал. Виправлений з неправильного на правильний – 0,5 бала. Нерозбірливо написана, невірна відповідь, її відсутність – 0 балів.
Вимоги до письмових робіт	Тестові завдання: 5/10 завдань формату «множинний вибір», виконання яких передбачає вибір правильного варіанту відповіді на питання теми, що розглядається на практичному занятті. Правильний варіант відповіді оцінюється в 1 бал. Виправлений з неправильного на правильний – 0,5 бала. Нерозбірливо написана, невірна відповідь, її відсутність – 0 балів. Підсумкова контрольна робота – тестові завдання, які охоплюють матеріал курсу. Тест складається з 25 завдань формату «множинний вибір», виконання яких демонструє рівень теоретичних знань та сформованості у студентів соціокультурної та соціолінгвістичної компетенції. Правильний варіант відповіді оцінюється в 4 бали.
Практичні заняття	Дискусія та усне опитування з питань практичного заняття реалізує поточний облік успішності студентів на основі чотирибальної шкали оцінок за виконання того чи іншого виду завдання з перекладу. Оцінки за відповіді на практичних заняттях є індикатором динаміки прогресу студентів у їх опануванні навичок перекладу. Тестові завдання формату «множинний вибір», які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з теми практичного заняття. Усне опитування реалізує поточний облік успішності студентів на основі чотирибальної шкали оцінок за виконання того чи іншого виду завдання. Так, 5 балів студент отримує за вичерпну відповідь з теоретичного питання, яке розглядається, за умови її оформлення відповідно до норм усного французького мовлення. 4 бали – за повну відповідь, проте з однією-двома змістовими неточностями, незначною кількістю мовних помилок. 3 бали – за неповну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей і незначну кількість мовних помилок. 2 бали – за часткову, з грубими змістовими недоліками відповідь, або за її невідповідність питанню чи відсутність взагалі; відповідь, що містить значну кількість помилок, які порушують акт комунікації, унеможливають розуміння змісту висловленого.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік Форм здачі: комбінована

8. Політика навчальної дисципліни

При виставленні підсумкового балу обов'язково враховується присутність здобувачів на заняттях (у тому числі на лекційних), активність здобувачів під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.

Здобувачі мають право відпрацювати пропущені практичні заняття у письмовій формі.

Здобувачі, які не набрали 50 балів за відомістю №1, мають право перескласти залік за відомістю № 2.

На консультаціях викладача здобувачі мають можливість отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять та при виконанні індивідуальної письмової роботи.

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udemu, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати фідбек щодо якості викладання дисципліни <https://forms.gle/tNVZEKtJ6sQyAAR9>.

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:

Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за покликанням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагиату/>.

Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти». Ознайомитися із положенням можна за покликанням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>.

9. Рекомендована література

1. Чередниченко О. Про мову і переклад. К.: «Либідь», 2007.
2. Теорія перекладу : конспект лекцій / укладач С. О. Швачко. Суми : Сумський державний університет, 2013.
3. Українське перекладознавство ХХ сторіччя: бібліографія/уклав Т.Шмігер.-Львів: ЛНУ, 2013 .
4. Чередниченко О. І., Коваль Я. Г. Теорія і практика перекладу. Французька мова Theorie et pratique de la traduction le francais: підручник для студентів. К.:Либідь, 1995.
5. Зорівчак Р. «Боліти болем слова нашого». Поради мовознавця. Тернопіль: «Мандрівець», 2008.
6. Білас А.А. Французьке аргю як лігвокультурний бар'єр у перекладі. Мова і культура (Науковий журнал). К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2009. Вип. 11. Т. VII (119). С. 88-94.
7. Bilas Andriy. Les transformations lexicales de l'oralité non-standard dans la traduction littéraire du français en ukrainien. Langues romanes non standard. Iwona Piechnik & Marta Wicherek (éds). Kraków : Uniwersytet Jagielloński, Biblioteka Jagiellońska, 2021. P. 57-76.
8. Bilas Andriy. La standardisation du français familier comme problème de la traduction dans « Les Gens » de P. Labro. Current Issues of Social Studies and History of Medecine, Philological sciences, 3(19), 2018, pp. 39-43.
9. Кушина Н.І. Міжмовні та міжкультурні проблеми сучасного перекладу. Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки». Мовознавство. № 2, 2014, С. 73-76.
10. Горощенко Т. В. Міжкультурна комунікація в перекладі. Українська орієнталістика:збірник наукових праць, 2007-2008. Вип. 2-3. С. 57-60.

Викладач: Білас А.А., доцент кафедри французької філології

